

Schlieffenplanen

Bogen

Alfred Graf von Schlieffen: *Cannae. Mit einem Bildnis und 79 Kartenskizzen*. Berlin, 1925

Under den anden Puniske Krig lykkedes det Karthagos hærfører **Hannibal** og hans hær at omringe og stort set udslætte en flere gange større romersk hærstyrke under det berømte **slag ved Cannae 2. august 216 f.Kr.** Det kom siden til at stå som det største militære nederlag i det romerske riges tusindårige historie – og dermed en af krigshistoriens største bedrifter. Dog med den sidebemærkning, at selv om **Hannibal** godt nok vandt slaget ved Cannae, så tabte han krigen: Rom endte med at blive Middelhavets stormagt!

I bogen danner Cannae-slaget udgangspunkt for en analyse af en række andre **krige og feltslag**, hvor omstændighederne på forskellig vis kunne minde om slaget ved Cannae. Først og fremmest interesserer forfatteren, den tyske generalfeldmarskal **Alfred von Schlieffen**, sig for de krige, han selv tog del i: Den tysk-østrigske krig i **1866** og den fransk-tyske krig i **1870/71**. I bogens sidste del kommer han også ind på mere principielle betragtninger om de rette feltherreegenskaber, de moderne millionhære, europæisk storpolitik m.m. Som en særlig kvalitet er bogen forsynet med 79 særskilte detaljerede kort over felttog og slagmarker op igennem krigshistorien. Alt sammen til nærmere studier for vordende officerer.

Skolens eksemplar er trykt i **1925**. Det var længe efter **von Schlieffens** død og (måske nok så vigtigt) efter den 1. verdenskrig, hvor den **krigsplan, der bærer hans navn**, og som var direkte inspireret af slaget ved Cannae, viste sig ikke at holde stik.

Forfatteren

Alfred Graf von Schlieffen (1833-1913) var ud af en gammel preussisk officersfamilie. Både grevetitlen og det lille ord "von" røber hans adelige herkomst, hvilket var den normale forudsætning for en topkarriere i det preussiske militær. **1891** blev **von Schlieffen** chef for "**den store generalstab**", d.v.s. hærens øverste ledelse. **1903** udnævntes han til generaloberst, den højeste ordinære officersgrad, nogen kunne opnå i den preussiske og tyske hær. Ærestitlen "generalfeldmarskal" fik han først ved sin pensionering i **1906**. Han var – på linje med **Frederik den Store**, **Clausewitz** og **Helmuth von Moltke (den ældre)** – en af de største militærteoretikere i den tyske hær i det **18. og 19. århundrede**.

I **1905** fremlagde **von Schlieffen** sin berømte krigsplan. Den gik i korthed ud på, at skulle det for Tyskland værst tænkelige ske, at landet kom i **krig på to fronter** på samme tid – mod Rusland i øst og Frankrig i vest – ville Tyskland stå som en lus mellem to negle overfor en totalt overmægtig fjende. Planen måtte da være at "tage fjenderne én ad gangen". Først skulle en overvældende tysk styrke trænge ind gennem Belgien og derfra svinge ned i Frankrig vest om Paris og derved omringe og tilintetgøre den franske hær i en **kæmpe-mæssig knibtangsmanøvre** – nøjagtig som Hannibal havde gjort det med romerne ved Cannae. Derefter – og først da – kunne man så koncentrere sig om den langt større, men også langsommere, fjende mod øst: Rusland.

Baggrunden

Da **von Schlieffen** lå på sit yderste **4. januar 1913**, skal hans sidste ord have været: "Macht mir den rechten Flügel stark!" **Gør den højre flanke stærk!** Hvormed han sigtede til, at styrken i den højre tyske angrebsflanke rundt om Paris var ganske og aldeles afgørende for det planlagte angrebs succes.

Hans ønske gik ikke i opfyldelse. Ganske vist fungerede planen perfekt, da en hærstyrke på 580.000 tyske soldater ved 1. Verdenskrigs udbrud i **august 1914** rykkede ind gennem Belgien og Nordfrankrig. Men russerne rykkede også frem fra øst, langt hurtigere end **von Schlieffen** havde forestillet sig – p.g.a. jernbanerne. Vigtige tyske hærenheder måtte derfor i hast overføres fra vest til øst. Resultatet blev det stik modsatte af den strålende sejr ved Cannae: Nederlaget ved **Marne-slaget sep. 1914**, ikke langt fra Paris. Krigen gik i stå, stivnede i en skyttegravskrig og kostede millioner af menneskeliv. I **1918** var nederlaget uigenkaldeligt. Tyskland havde tabt krigen.

Og hvad ku' man så lære af det? Vel mest af alt, at krige kun sjældent vindes af skrivebordsgeneraler hjemme på kasernen. Og at krigen (i takt med industrialiseringen) blev mere og mere uforudsigelige.

Alligevel blev **Hannibals** og **von Schlieffens** metode **anvendt gang på gang** efterfølgende. I **1940** truede de tyske tropper med at indeslutte de allierede tropper ved Dunkirk. Tre år senere i **1943** blev den tyske hær selv indesluttet i en gigantisk knibtangsmanøvre ved Stalingrad. Senest under Golfkrigen **1991** lykkedes den amerikanske general **Norman Schwarzkopf** at slå **Saddam Husseins** hær under endnu en knibtangsmanøvre i Kuwait.